

UZASADNIENIE

Powód R. L. pozwem wniesionym w dniu 25 maja 2012 r. wniósł o zasądzenie od pozwanej (...) S.A. w G. kwoty 10.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego żądania wskazał, że na należących do niego działkach o nr (...) położonych w miejscowości Z., dla których Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgi wieczyste o nr KW (...) i (...), bezumownie umieszczono 4 słupy stanowiące podporę linii przesyłowej, które uniemożliwiają mu korzystanie z fragmentu gruntu wzdłuż całego pasa. Powód pismami z dnia 13 grudnia 2011 r. oraz 7 lutego 2012 r. wezwał pozwaną do zapłaty 30.000 zł. Pozwana odmówiła zapłaty powołując się na zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. W uzasadnieniu pozwu powód przytoczył orzeczenie SN z dnia 9 grudnia 2009 r., sygn. akt IV CSK 291/09 zgodnie z którym wyłączone jest zaliczanie przez zakład energetyczny do okresu niezbędnego do zasiedzenia prawa odpowiadającego służebności przesyłu czasu przez jaki z nieruchomości korzystało do 1 lutego 1989 r. przedsiębiorstwo państwowe będące poprzednikiem prawnym firmy przesyłowej. W ocenie powoda pozwany jest posiadaczem w złej wierze. Zdaniem powoda wobec braku możliwości zasiedzenia przez pozwanego prawa przed 1989 r. okres wymagany do zasiedzenia służebności przesyłu jeszcze nie upłynął. Powód dochodzi wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości za okres 10 lat poprzedzających dzień wniesienia pozwu (25 maja 2012 r.) tj. od dnia 25 maja 2002 r. (pозew k. 2 – 4).

Pozwana wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. Wskazała, że urządzenia elektroenergetyczne znajdujące się na nieruchomości powoda zostały posadowione w latach 1961 – 1962 r. w oparciu o obowiązujące w ówczesnym okresie przepisy o powszechnej elektryfikacji kraju i zostały przekazane poprzednikowi prawnego pozwanego. Pozwana zgłosiła zarzut zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu wskazując przy tym, że jest posiadaczem w dobrej wierze skoro jego poprzednik prawny wszedł w posiadanie służebności na podstawie decyzji wywłaszczeniowej (odpowiedź na pozew k. 46 – 48).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód jest właścicielem działek o nr (...) położonych w miejscowości Z. dla których Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgi wieczyste odpowiednio o nr KW (...) i (...).

Do 22 marca 1971 r. właścicielem działki o nr (...) był Skarb Państwa, kolejnymi właścicielami byli F. i J. L., powód nabył od nich ww. nieruchomość w dniu 14 kwietnia 1980 r. Do 3 sierpnia 1962 r. właścicielem działki o nr (...) był Skarb Państwa, kolejnymi właścicielami byli F. i J. L., powód nabył od nich ww. nieruchomość w dniu 14 kwietnia 1980 r.

(bezsporne, odpis zwykły KW (...) k. 13 – 17, odpis zwykły KW (...) k. 18 – 25, akta księgi wieczystej (...), akta księgi wieczystej (...))

Przez teren działek i nad terenem powoda w miejscowości Z. – Gmina P. przebiegają sieci elektroenergetyczne przesyłowe napowietrzne średniego SN 15 kV i niskiego nN 0,4 kV napięcia (słupy energetyczne z osprzętem i gołe przewody). Powierzchnia faktycznie niemożliwa do użytkowania – trwale wyłączona z użytkowania w związku z lokalizacją słupów energetycznych – niemożliwa do użytkowania zgodnie z przeznaczeniem tych działek typowo rolniczych i gospodarstw zabudowanych wynosi 244,08 m². Powierzchnia ograniczonego użytkowania (strefa ochronna pod liniami przesyłowymi) wynosi 1.923,50 m². Pole elektromagnetyczne wytwarzane wokół i pod liniami nie stanowi zagrożenia ze względu na małą wartość natężenia tego pola, która nie przekracza wartości granicznych. Pod liniami i w jej obrębie musi być zachowana odległość pionowa pomiędzy przewodami, a przeszkodami terenowymi i koronami drzew. Linie przesyłowe były budowane i modernizowane w latach 1961 r. – 1962 r., 1972 r., 1983 r. i 1993

r. Pozwany prowadzi działalność w kierunku wymiany, modernizacji wyeksploatowanych i przestarzałych technicznie konstrukcji żerdzi słupowych, żelbetowych na nowoczesne wirowane pozostawiając niezmienną lokalizację tych słupów i trasy linii napowietrznych.

(dowód: opinia biegłego rzeczoznawcy budowlanego z zakresu branży elektroenergetycznej i teletechnicznej T. R. k. 143 – 205, opinia uzupełniająca k. 347 - 362)

Wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości powoda w okresie od 25 maja 2002 r. do 25 maja 2012 r. wynosi 6.384,34 zł.

(dowód: opinia biegłego ds. szacowania nieruchomości A. T. k. 248 – 324, opinia uzupełniająca k. 371 - 374)

W dniu 23.12.1961 r. wydano zaświadczenie o lokalizacji szczegółowej nr 36/61 na budowę linii wysokiego napięcia 15 kV napowietrznej w miejscowości Z.. W 1962 r. sporządzono wykaz właścicieli budynków objętych powszechną elektryfikacją w miejscowości Z., który wymienia poprzednika prawnego powoda F. L.. W dniu 13.04.1974 r. F. L. wystąpił z ponownym zgłoszeniem o dostarczanie energii elektrycznej. W dniu 7 czerwca 1983 r. z upoważnienia naczelnika Gminy P. wydano decyzję na podatnie art.35 ustawy z dnia 12.03.1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości zgodnie z którą udzielono Zakładowi (...) (poprzednikowi prawnemu pozwanego) prawa wstępu na nieruchomości użytkowników gruntów państwowych i prywatnych na terenie gminy P. zgodnie z załączonym do decyzji wykazem, zezwolono również na postawienie słupów, rozciągnięcie na nich przewodów i dokonanie robót ziemnych. Ograniczenie prawa własności polegało na zakazie utrzymywania bezpośrednio pod linią i w odległości 2 m skrajnych przewodów drzew, krzewów wysokopiennych, plantacji łatwopalnych i budynków.

W decyzji wskazano, że wynagrodzenie za wyniki szkody poszczególnym właścicielom zapłaci inwestor. Jako podstawę prawną decyzji wskazano art. 104 kpa oraz art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz.U.Nr.10 z 1974 r. poz. 64). Po wydaniu decyzji linia została poddana kapitalnemu remontowi w 1983 r. w zakresie linii SN stacji 20/250 i linii nn z Z. i w dniu 22 grudnia 1983 r. sporządzono protokół odbioru końcowego.

(zaświadczenie lokalizacji szczegółowej –k.49, protokół z odbioru końcowego z dnia 22.12.1983 r.- k.50, decyzja wywłaszczeniowa z dnia 7.06.1983 r. k. 53, wykaz właścicieli objętych powszechną elektryfikacją – poz. 1 k. 54-55, umowa –zgłoszenie z 13.04.1974 r.-k.65)

Powód pismami z dnia 13 grudnia 2011 r. oraz 7 lutego 2012 r. wezwał pozwaną do zapłaty 30.000 zł z tytułu bezumownego korzystania z części nieruchomości. W odpowiedzi na wezwanie pozwany podniósł zarzut zasiedzenia.

(dowód: wezwanie do zapłaty z 13.12.2011 r. k. 9, wezwanie do zapłaty z 7.02.2012 r. k. 11, pismo pozwanego k. 12)

Poprzednikami prawnymi pozwanej spółki jest Skarb Państwa na rzecz którego władztwo wykonywały istniejące od 1958 roku Zakłady (...) w B., następnie powstałe w 1989 roku Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) w O., które następnie uzyskało posiadanie przedmiotowej służebność na swoją rzecz, po czym w 1993r. zostało przekształcone w spółkę akcyjną Skarbu Państwa - Zakład (...) S.A w O., a następnie w dniu 25 stycznia 2005r. został przejęty przez (...) S.A. z siedzibą w G.. W wyniku podziału (...) S.A. z siedzibą w G. powstała pozwana spółka.

(bezsporne, dokumenty wykazujące następstwo prawne k. 70 – 77, odpis KRS pozwanej spółki k. 78 - 103)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie sporna była zarówno zasada jak i wysokość wynagrodzenia należnego powodowi za bezumowne korzystanie przez pozwaną z należącej do niego nieruchomości. Bezsporną okolicznością było jedynie to, że na nieruchomości należącej do powoda znajdują się urządzenia elektroenergetyczne, z których korzysta strona pozwana, a wcześniej korzystali z niej poprzednicy prawni pozwanej spółki.

Na wstępie rozważań należy wskazać na to, że stosunki między zakładami energetycznymi, a właścicielami nieruchomości, na których zostały wzniesione sieci energetyczne podlegają ocenie na podstawie przepisów kodeksu cywilnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2000 r., V CKN 122/00, LEX nr 52678).

Władanie strony pozwanej nieruchomością powodów nie ma cech posiadania w rozumieniu art. 336 k.c., należy jednak zwrócić uwagę na przepis art. 352 § 1 k.c., który pozwala uznać pozwanego za posiadacza służebności. Skoro do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy (art. 352 § 2 k.c.), to możliwość zastosowania przepisów art. 224 § 2 i 225 k.c. nie jest wyłączona (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2005 r. III CK 556/04 LEX nr 221731). Pogląd ten został powtórzony wielokrotnie przez Sąd Najwyższy, który stwierdził, że władztwo przedsiębiorstwa eksploatującego gazociąg odpowiada faktycznemu władztwu wynikającemu z prawa służebności, co pozwala uznać je za posiadacza służebności, do którego na podstawie art. 352 § 2 k.c. stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy, w tym art. 224 § 2 - art. 225 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2005 r. III CK 685/04 LEX nr 277065). Zgodnie art. 352 § 1 k.c. kto korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności, a w myśl art. 352 § 2 k.c. do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy. W związku z powyższym podstawę prawną roszczenia powódki w przedmiotowej sprawie stanowiły przepisy art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c.

Żądanie zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości powoda należy do kategorii roszczeń uzupełniających (art. 224-225 k.c.) kierowanych przez właściciela rzeczy (lub osobę czerpiącą z jego prawa) przeciwko posiadającej ją osobie nielegitymującej się tytułem prawnym swojego władania. Roszczenie to nie powstaje z chwilą uzyskania przez posiadacza tytułu prawnego do nieruchomości, w następstwie czego staje się on władającym zgodnie z prawem i traci legitymację bierną uzasadniającą dochodzenie od niego roszczeń uzupełniających. Zasiedzenie służebności gruntowej o treści służebność przesyłu stwarza podstawę prawną dla władania rzeczą przez dotychczasowego posiadacza nieuprawnionego. Od momentu uzyskania tego tytułu, roszczenia, o których mowa wyżej, wygasają i nie mogą być dochodzone w jakiegokolwiek części (również na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu), w tym za nieprzedawniony okres poprzedzający datę zasiedzenia (podobnie SN w wyroku z dnia 19.09.2013 r., I. CSK. 700/12, LEX nr 1388637).

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy konieczne było odniesienie się do podniesionego przez pozwaną zarzutu zasiedzenia w celu ustalenia, czy pozwana uzyskała tytuł prawny do nieruchomości w postaci służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Na wstępie tych rozważań należało wskazać, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przesądzona została pozytywnie kwestia dopuszczalności nabycia służebności gruntowej przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia na podstawie art. 292 w zw. z art. 285 k.c. (por. postanowienie z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06, Mon. Pr. 2006, nr 19, s. (...); wyrok z dnia 31 maja 2006 r., IV CSK 149/05, niepubl., uchwała z dnia z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02, OSNC 2003, nr 11, poz. 142). Pogląd ten podtrzymany został w uchwale z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08 (nie publ.), w której Sąd Najwyższy uznał, że przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa. W uzasadnieniu tego zapatrywania Sąd Najwyższy wskazał, że ustanowiona na rzecz przedsiębiorstwa (w znaczeniu podmiotowym) służebność gruntowa lub nabyta przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia taka służebność, jako prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem tego przedsiębiorstwa (art. 285 k.c.), odpowiada funkcji i treści nowo kreowanej służebności przesyłu. Tak jak dla ustanowienia na rzecz przedsiębiorcy lub nabycia przez przedsiębiorcę w drodze zasiedzenia służebności przesyłu, tak i dla ustanowienia na rzecz przedsiębiorstwa lub nabycia przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, bezprzedmiotowe jest oznaczenie "nieruchomości władającej". Pogląd ten Sąd Najwyższy podtrzymał również w wyroku z dnia 12 grudnia 2008r. (I CSK 389/08, LEX nr 484715). Ostatecznie uchwałą z dnia 22 maja 2013 r. (III CZP 18/13) Sąd Najwyższy przesądził, że przed wejściem w życie art. 305¹ – 305⁴ k.c. było dopuszczalne nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej

treścią służebności przesyłu, przy czym okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹ – 305⁴ k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania.

Ogólne przesłanki zasiedzenia normuje art. 172 k.c. Warunkiem jest upływ oznaczonego przez ustawę terminu nieprzerwanego posiadania samoistnego, a długość tego terminu zależy od dobrej lub złej wiary w chwili nabycia posiadania. Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami posiadacz nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomości nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (art. 172 § 1 k.c.), natomiast po upływie lat trzydziestu choćby uzyskał posiadanie w złej wierze (art. 172 § 2 k.c.). Ponadto art. 292 k.c. określa szczególny warunek zasiedzenia służebności, w mianowicie korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia.

W przedmiotowej sprawie powód nie kwestionował, iż na należącej do niego nieruchomości znajdują się trwałe i widoczne urządzenia w postaci wchodzących obecnie w skład przedsiębiorstwa pozwanej słupów i linii energetycznych. Powód w żaden sposób nie zaprzeczył też, by pozwana używała urządzeń do przesyłu energii, a także konserwowała, modernizowała i utrzymywała te urządzenia w należyłym stanie.

W sytuacji rozważania zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu i przyjęcia odpowiedniego terminu zasiedzenia, decydujące znaczenie ma istnienie dobrej bądź złej wiary w momencie przeprowadzenia inwestycji i objęcia w posiadanie nieruchomości (służebności) oraz wynikające z przepisu art. 7 k.c. domniemanie dobrej wiary posiadacza. Istotną przy tym będzie jedynie dobra wiara na początku okresu posiadania prowadzącego do zasiedzenia. Jej utrata w czasie trwania posiadania nie ma dla zasiedzenia znaczenia (odmiennie niż w przypadku rozliczeń pomiędzy właścicielem a posiadaczem) – zob. wyrok S.A. w Łodzi z dnia 30 września 2013 r., I ACa 425/13.

Zajęcie cudzej nieruchomości i umieszczenie na niej urządzeń energetycznych bez uzyskania tytułu prawnego jest równoznaczne ze złą wiarą (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25.11.2008 r., II CSK 346/2008, Lex Polonica 2073237).

W niniejszej sprawie pozwany podał, że urządzenia energetyczne wybudowane zostały w latach 1961-62 r. Ze złożonych przez pozwanego dokumentów wynika, że zaświadczenie o lokalizacji szczegółowej inwestycji polegającej na budowie linii wysokiego napięcia 15kV napowietrznej zostało wydane w dniu 23.12.1961 r. Zaświadczenie to zawiera uwagę, iż jako dotyczące gruntów prywatnych uzyskuje ważność po uprawomocnieniu się decyzji o wywłaszczeniu tych gruntów. Decyzji takiej na rok 1962 pozwany nie przedstawił. Z 1962 r. pochodzi z kolei złożony przez pozwanego wykaz właścicieli objętych powszechną elektryfikacją. Na taką datę powstania dokumentu wskazuje numeracja jaką jest opatrzony „31/62” oraz zapis, że przychodowość gospodarstwa określono na rok 1960 r. W wykazie tym wymieniono poprzednika prawnego powoda F. L.. Z kolei jak wynika z dokumentu na k.56 projekt elektryfikacji został zatwierdzony w maju 1962 r. W dniu 20.11.1972 r. sporządzono protokół kontroli technicznej zabezpieczeń i liczników na nieruchomości F. L. w celu przyłączenia instalacji do sieci(k.66). Wskazuje to na to, iż istniała już w tym czasie sieć elektryczna, do której F. L. chciał przyłączyć swoją instalację.

Decyzja z dnia 7 czerwca 1983 r. wydana w trybie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz.U.Nr.10 z 1974 r. poz. 64) dotyczy natomiast nie budowy tylko modernizacji istniejących urządzeń co można wnioskować z faktu, iż w dniu 22 grudnia 1983 r. dokonano odbioru powykonawczego obiektu po kapitalnym remoncie (zapis na k.50 „obiekt kap.rem”) jak i została wydana decyzja zatwierdzająca plan realizacyjny na przebudowę linii energetycznej w miejscowości Z..

Jak już wyżej wskazano dla przyjęcia dobrej lub złej wiary poprzedników prawnych pozwanego decydujące znaczenie ma moment objęcia w posiadanie nieruchomości, na której posadowiono urządzenia przesyłowe.

Odnośnie nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) podkreślić trzeba, że do 22.03.1971 r. stanowiła ona własność Skarbu Państwa zaś działka nr (...) własność Skarbu Państwa stanowiła do 03.08.1962 r. Budowa urządzeń przesyłowych rozpoczęła się później niż w maju 1962 r. gdyż w wykazie właścicieli objętych powszechną elektryfikacją z 1962 r. figuruje już F. L., który działkę nr (...) nabył w sierpniu 1962 r. Wykaz ten więc został sporządzony po 03 sierpnia 1962 r. tj. kiedy działka nr (...) położona w Z. była już własnością F. i J. L.. Zatem jeśli chodzi o działkę nr (...) zakłady energetyczne zajęły i posadowiły urządzenia przesyłowe już na cudzym gruncie. Pozwany nie przedstawił

żadnego dokumentu, który uzasadniałaby przyjęcie dobrej wiary a jedynie wykaz właścicieli objętych elektryfikacją. Należy zatem przyjąć odnośnie działki nr (...) złą wiarę przy objęciu jej w posiadanie poprzez posadowienie na niej urządzeń przesyłowych przez przedsiębiorstwo energetyczne. Zgodnie z obowiązującymi ówczesnie przepisami termin zasiedzenia w takiej sytuacji wynosił lat 20 (art.172 kc) i najwcześniej mógł on zacząć swój bieg kiedy Skarb Państwa przestał być właścicielem tejże działki tj. w dniu 03 sierpnia 1962 r. Zważywszy zaś iż w maju 1962 r. zatwierdzono projekt elektryfikacji (k.56) a następnie sporządzono wykaz właścicieli objętych elektryfikacją można przyjąć iż doszło już w tym czasie do wejścia na działkę (...) w celu budowy urządzeń przesyłowych. Termin zasiedzenia upłynął zatem w odniesieniu do tej działki w 03 sierpnia 1982 r. na rzecz Skarbu Państwa z uwagi na obowiązującą w tym czasie zasadę jednolitego funduszu własności państwowej.

Odnosnie z kolei działki nr (...), która do 22.03.1971 r. była własnością Skarbu Państwa przy przyjętym wyżej założeniu, że zajęcie nieruchomości i budowa urządzeń rozpoczęły się z końcem 1962 r. przyjąć należy po stronie przedsiębiorstwa energetycznego dobrą wiarę. Z uwagi na zasadę jednolitego funduszu własności państwowej przedsiębiorstwo działało w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa budując urządzenia przesyłowe na nieruchomości będącej w tym czasie (rok 1962) jeszcze własnością Skarbu Państwa. Uzasadnia to przyjęcie dobrej wiary. Dla działki nr (...) termin zasiedzenia mógł zacząć jednak bieg dopiero od 22.03.1971 r. Termin zasiedzenia nie mógł bowiem biec w sytuacji kiedy zarówno urządzenia przesyłowe jak i nieruchomość na której były posadowione była własnością Skarbu Państwa. Dziesięcioletni termin zasiedzenia liczony od 22.03.1971 r. upłynął zatem z dniem 22.03.1981 r. (art.172 kc).

Już po upływie wskazanych terminów zasiedzenia w 1983 r. została wydana decyzja w trybie art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz.U.Nr.10 z 1974 r. poz. 64) dotycząca miejscowości Z..

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na stanowisko Sądu Najwyższego zgodnie z którym „objęcie przez przedsiębiorstwo przesyłowe cudzej nieruchomości w posiadanie na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, w celu budowy urządzeń przesyłowych, uzasadnia przyjęcie dobrej wiary tego przedsiębiorstwa jako posiadacza służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (zob. postanowienie SN z dnia 21 lutego 2013 r., I CSK 354/12, LEX nr 1318290). Zgodnie z kolejnym orzeczeniem Sądu Najwyższego decyzja wydana na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.) jest tytułem prawnym dla przedsiębiorcy przesyłowego do stałego korzystania z wymienionej w tej decyzji nieruchomości (zob. uchwała SN z dnia 20 stycznia 2010 r., III CZP 116/09 LEX nr 537076).

Nawet gdyby przyjąć zatem teoretycznie, że objęcie w posiadanie nieruchomości powoda nastąpiło dopiero w 1983 r. (na co w ocenie Sądu nie pozwalają dokumenty wskazujące na rozpoczęcie budowy urządzeń już w 1962 r. a następnie zmodernizowanie linii w 1983 r.) to termin zasiedzenia również by już upłynął. Z uwagi na wydanie wskazanej wyżej decyzji z 07.06.1983r. istnienie dobrej wiary po stronie poprzednika prawnego pozwanego nie ulega wątpliwości.

Kodeks cywilny, który wszedł w życie z dniem 1 stycznia 1965 r., wprowadził w przepisie art. 172 k.c. termin zasiedzenia przy dobrej wierze - 10 lat, zaś przy złej wierze - 20 lat i terminy te obowiązywały do zmiany art. 172, wprowadzonej ustawą z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321 z późn. zm.) na mocy której terminy te wynoszą obecnie 20 i 30 lat. Te krótsze terminy stosuje się, gdy termin zasiedzenia upłynął przed wejściem w życie wyżej wymienionej ustawy tj. przed dniem 1 października 1990 r. Jeśli natomiast bieg zasiedzenia rozpoczął się, ale nie zakończył przed tą datą, mają zastosowanie terminy 20 i 30 lat (art. 9 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r.). Przy przyjęciu dobrej wiary 10 letni termin przedawnienia przy założeniu, że rozpoczął swój bieg od 7 czerwca 1983 r. nie zakończyłby się przed dniem 1 października 1990 r. więc 20 letni termin upłynąłby odpowiednio w dniu 7 czerwca 2003 r. na rzecz następcy prawnego przedsiębiorstwa państwowego.

W takiej sytuacji ma zastosowanie przepis art. 176 § 1 k.c. w myśl którego, jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania

może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzieści.

Oznacza to, że doliczenie czasu posiadania poprzednika jest możliwe tylko wtedy, gdy zasiedzenie na rzecz poprzedniego posiadacza jeszcze nie nastąpiło. Samoistny posiadacz nie może bowiem doliczyć sobie czasu posiadania właściciela.

Osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r., mając status państwowej osoby prawnej, nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania, wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r., zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania (por. orzeczenie SN z 14.10.2011 r., II CSK 251/10, zob także: postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2013 r., IV CSK 672/12, LEX nr 136029, postanowienie S.A. w Łodzi z dnia 8 marca 2013 r., I ACa 1279/12).

Jak wynika z zarządzenia nr 233 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 25.11.1958 r. Zakłady (...) przejęły cały majątek zakładu (...) – k. 74. Zarządzeniem nr 48 Ministra Przemysłu z dnia 16.01.1989 r. utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w O. i przedsiębiorstwu temu przydzielono składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa pod nazwą (...) w B.. Do kolejnego przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w O. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa doszło zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu nr 203/O./93 z dnia 09.07.1993 r., na mocy którego wniesiono zorganizowaną część mienia przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) S.A. w W.. Kolejne przekształcenia spółki wynikają z wpisów w KRS-ie co uwidacznia złożony przez pozwaną odpis pełny z KRS.

Przedsiębiorstwa energetyczne i inne przedsiębiorstwa przesyłowe do dnia 1 lutego 1989 r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, a więc w istocie były dzierżycielami w stosunku do Skarbu Państwa w rozumieniu art. 338 k.c., co uniemożliwiało im, podobnie jak w przypadku art. 128 k.c., nabycie na swoją rzecz własności ani innych praw rzeczowych. Dopiero wprowadzenie zmian do kodeksu cywilnego stworzyło z dniem 1 lutego 1989 r. dla państwowych osób prawnych, a takimi były przedsiębiorstwa państwowe, możliwość nabywania dla siebie własności nieruchomości i innych praw rzeczowych. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10, LEX nr 1096048, z dnia 25 stycznia 2006 r. I CSK 11/2005 Monitor Prawniczy 2006/24 str. 1341, z dnia 10 kwietnia 2008 r. IV CSK 21/2008 LexPolonica nr 1879481, z dnia 17 grudnia 2008 r. I CSK 171/2008 OSNC 2010/1 poz. 15 i z dnia 17 grudnia 2010 r. III CZP 108/2010 LexPolonica nr 2427699 oraz wyroki z dnia 8 czerwca 2005 r. V CSK 680/2004 i z 31 maja 2006 r. IV CSK 149/2005 LexPolonica nr 409449).

Powyższe oznacza, że w okresie sprzed daty 1 lutego 1989 r., kiedy obowiązywał art. 128 k.c., wyrażający zasadę jednolitego funduszu własności państwowej, to Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwo państwowe był posiadaczem urządzeń przesyłowych i cudzej nieruchomości, na której je posadowiono i tylko on mógł nabyć przez zasiedzenie służebność gruntową przesyłu.

Pogląd ten należy uznać za ugruntowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Na szczególną uwagę zasługuje tutaj uchwała z dnia 22 października 2009 r., sygn. III CZP 70/09, OSNC 2010/5/64, w której stwierdzono, że korzystanie przez przedsiębiorstwo państwowe z nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej, prowadzące do zasiedzenia służebności gruntowej przed dniem 1 lutego 1989 r., stanowiło podstawę do nabycia tej służebności przez Skarb Państwa. W uzasadnieniu powyższej uchwały stwierdzono, że beneficjentem działań podejmowanych przez przedsiębiorstwa państwowe, które prowadziły do nabycia praw w wyniku zasiedzenia, w tym także zasiedzenia służebności gruntowej, był Skarb Państwa.

Podkreślenia przy tym wymaga, że objęcie przez Skarb Państwa, reprezentowany przez przedsiębiorstwo państwowe w celu budowy linii energetycznej, następuje nie w ramach władczych uprawnień państwa, lecz w celu wykonania państwowych zadań gospodarczych. Dostarczanie przez państwowe przedsiębiorstwa energetyczne energii elektrycznej oraz budowa i konserwacja urządzeń do tego służących, stanowiło bowiem wykonywanie zadań

gospodarczych państwa, było więc działaniem w ramach dominium, a nie w ramach imperium. Skarb Państwa może być zatem uznany za posiadacza tych urządzeń oraz nieruchomości, na których się znajdują, w zakresie odpowiadającym służebności przesyłowej. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r., sygn. akt I CSK 171/08, LexPolonica nr 1977892, postanowienie Sądu Najwyższego z dniem 2011 r., sygn. akt V CSK 502/10 LexPolonica nr 3996829).

Przenosząc te uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy, w ocenie Sądu do ziszczenia się przesłanek przewidzianych w art. 172 k.c. co do obydwu nieruchomości, których dotyczy pozew doszło przed dniem 1 lutego 1989 r. a zatem Skarb Państwa nabył na swoją rzecz, przez zasiedzenie służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu (art. 172 k.c. w zw. z art. 292 k.c.).

Powództwo o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie obejmowało okres od 25 maja 2002 r. do 25 maja 2012 r. podczas gdy przed okresem objętym żądaniem pozwu upłynął już termin zasiedzenia.

W tym miejscu warto wskazać także na wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 30 września 2013 r., I ACa 425/13 zgodnie z którym „funkcja zasiedzenia sprzeciwia się przyznaniu byłemu właścicielowi wobec posiadacza, który stał się właścicielem, także wszelkich innych roszczeń, u których podstaw leży prawo własności, do takich zaś należałyby roszczenia uzupełniające za okres poprzedzający datę zasiedzenia, w tym roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy. (zob. także wyrok S.A. w Warszawie z dnia 18 lutego 2014 r., I ACa 1016/13, wyrok S.A. w Białymstoku z dnia 18 czerwca 2013 r., I ACa 252/13, postanowienie SN z dnia 15 kwietnia 2011 r., sygn. III CZP 7/11).

Z tych względów powództwo na podstawie wskazanych przepisów podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu orzeczono w oparciu o przepis art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

z/1(...),

2.(...)

3. (...)

O., 24 września 2014 r.